Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Energiaosasto/Energiamarkkinat
Hallitusneuvos Arto Rajala

Muistio

6.9.2022

22-1950

Eduskunnan talousvaliokunnalle

Asiantuntijalausunto asiassa K 2/2022 vp Hallituksen vuosikertomus 2021: Sähkömarkkinalakia koskevat ponnet (HE 265/2020 vp – EV 109/2021 vp)

Esitän talousvaliokunnalle kunnioittavasti asiantuntijalausuntoni otsikkoasiassa seuraavaa:

Eduskunnan hyväksymät ponnet:

> 1. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee täydentävää, kohtuullisen tuoton laskentaperusteita koskevaa sääntelyä sähkömarkkinoita koskevan EU-lainsäädännön ja EU-tuomioistuimen tulevan oikeuskäytännön mahdollistamissa rajoissa.
>
> 2. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto selvittää vaalikauden loppuun mennessä laajapohjaiseen valmisteluun ja kattavaan vaikutusarviointiin perustuen erillisiä linjoja koskevan sääntelyn muutostarpeet energiayhteisöjen toiminnan mahdollistamiseksi tarkoituksenmukaisena osana energiajärjestelmää.
>
> 3. Eduskunta edellyttää, että työ- ja elinkeinoministeriö seuraa lainmuutosten täytäntöönpanoa ja niiden vaikuttavuutta ja toimittaa tästä eduskunnalle selvityksen seuraavalla vaalikaudella.

1. Euroopan unionin tuomioistuin antoi 2.9.2021 tuomionsa direktiivien 2009/72/EY ja 2009/73/EY kansallisen sääntelyviranomaisen toimivaltaa koskevien säännösten toimeenpanoa koskevaan tapaukseen C-718/18, komissio vs. Saksa. Unionin tuomioistuin hyväksyi komission Saksaa vastaan nostaman rikkomuskanteen kokonaisuudessaan. Unionin tuomioistuin vahvisti, että kansalliselle sääntelyviranomaiselle mainituissa direktiiveissä säädettyä yksinomaista toimivaltaa ei voida kansallisella lainsäädännöllä siirtää toiselle elimelle ja, että jäsenvaltioiden menettelyllisen itsemääräämisoikeuden on noudatettava direktiiveissä vahvistettuja tavoitteita ja velvollisuuksia. Unionin tuomioistuimen ratkaisu vahvisti periaatteen, että kansallisella lainsäädännöllä ei voida säätää sähkön siirtomaksujen laskentamenetelmiä.

   Ruotsissa puolestaan kamarioikeus antoi 16.6.2022 tuomiot sähköverkkoyritysten tuloraameja koskevissa asioissa kaudelle 2020 –2023. Kamarioikeuden tuomiot tarkoittavat sitä, että sähköverkkoyritysten tuottoa laskettaessa hallituksen antamaa tuloraamiasetusta ja aikaisempia tuomioistuinratkaisuja ei sovellettaisi. Tuomioita perusteltiin kansallisen sääntelyviranomaisen roolilla riippumattomana valvontaviranomaisena.

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Työ- ja elinkeinoministeriö PL 32 00023 Valtioneuvosto	 Aleksanterinkatu 4 Helsinki	 0295 16001 +358 295 16001	 09 1606 2160 +358 9 1606 2160	 kirjaamo.tem@gov.fi www.tem.fi

2. Työ- ja elinkeinoministeriö on käynnistämässä erillisiä linjoja koskevan sääntelyn muutostarpeita koskevan selvityksen. Hankintapäätös selvitystyöhön liittyvästä taustaselvityksestä tehdään kuluvan viikon aikana. Taustaselvityksen on tarkoitus valmistua 15.12.2022 mennessä. Työ- ja elinkeinoministeriö asettaa lisäksi selvitystyötä varten työryhmän kuluvan viikon aikana. Työryhmän työn määräaika päättyy 28.2.2023.

3. Eduskunnan vastaukseen sisältyvät lait tulivat voimaan 1.8.2021. Energiavirasto vahvisti lainmuutosten seurauksena 15.12.2021 uudet siirtomaksujen laskentamenetelmät sähkönjakeluverkon haltijoille. Vahvistetut laskentamenetelmät ovat voimassa 1.1.2022-31.12.2023. Hallituksen esityksessä esitetyn työ- ja elinkeinoministeriön arvion perusteella vuonna 2022 jakeluverkonhaltijat voisivat kerätä asiakkailtaan 270 miljoonaa euroa vähemmän jakelumaksuja aiemmin voimassa olleisiin laskentamenetelmiin verrattuna. Energiavirasto on arvioinut, että laskentamenetelmien muutosten kokonaisvaikutus on laskenut vuosina 2020-2021 voimassa olleisiin menetelmiin verrattuna sähkön jakeluverkkotoiminnan tuottotasoa noin 40 prosenttia vuonna 2022. Energiateollisuus ry on puolestaan arvioinut, että muutosten seurauksena sähköverkkoyhtiöiden sallittu liikevaihto laskee kuluvana vuonna 295 miljoonaa euroa, mikä vastaa 1/6 osaa kokonaisliikevaihdosta. Yhdistyksen 17.1.2022 julkaiseman tiedotteen mukaan lähes kaikki Suomen jakeluverkkoyhtiöt ovat hakeneet viraston päätöksiin muutosta. Valitusten käsittely on edelleen vireillä markkinaoikeudessa.

   Energiavirasto valmistelee parhaillaan laskentamenetelmiä vuonna 2024 alkavaa valvontajaksoa varten.

   Työ- ja elinkeinoministeriö jatkaa lainmuutosten täytäntöönpanon ja niiden vaikuttavuuden seuraamista.

Liitteet

Jakelu

Tiedoksi